

УДК 331.5

JEL A13, M40

DOI: [https://doi.org/10.37203/kibit.2024.51\(2\).10](https://doi.org/10.37203/kibit.2024.51(2).10)

Ірина МОСІЙЧУК,

кандидатка економічних наук, доцентка

ORCID ID: 0000-0001-7664-7853

mosiychuk@kibit.edu.ua

Житомирська філія

Київського інституту бізнесу та технологій

Сергій МИХАЛЮК,

студент

myhaluk@kibit.edu.ua

Житомирська філія

Київського інституту бізнесу та технологій

м. Житомир, Україна

АМБІЦІЇ ТА ОЧІКУВАННЯ: МОЛОДЬ НА ШЛЯХУ КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ

У статті досліджено сподівання молоді щодо працевлаштування, погляди і пріоритети, переваги та недоліки амбітного юнацтва, котре прагне стабільного заробітку і цікавої роботи, що забезпечить самореалізацію, розкривши потенціал у професійній діяльності. Встановлено, що спочатку юнацтво з усіх боків охоплене очікуваннями успіхів у відмінному навчанні, академічному визнанні, високої заробітної платні, кар'єрі тощо (від родини, найближчого оточення і закладів освіти до соціуму загалом). Сім'я та педагоги підкреслюють необхідність здобути вищу освіту, впевнено ототожнюючи фінансову стабільність (прибутки, статус) із досягненнями в школі й інституті. Але коли молодь опиняється на ринку праці, то зіштовхується із розривом між очікуваннями та дійсністю, що стає джерелом стресу і зневіри. Акцентовано чільну роль взаємодії роботодавців та ЗВО за спільної мети – освічені фахівці від закладу освіти до професійної діяльності. Саме компанії, які пропонують ефективні програми стажування та чіткі етапи зростання, мають більше шансів залучити й утримати молоді таланти.

Тому проаналізовано чільні пошукові варіанти, пов'язані зі змінними вимогами й актуальними вакансіями, виокремлено ключові настанови, що мають стати підґрунтям формування світогляду молодих спеціалістів, які хочуть бути успішними на ринку праці.

Ключові слова: працевлаштування, безперервне навчання, нетворкінг, інновації, наставництво, практичний досвід.

Iryna MOSIYCHUK,
PhD (Econ.), Associate Professor
ORCID ID: 0000-0001-7664-7853
mosiychuk@kibit.edu.ua
Zhytomyr Branch
Kyiv Institute of Business and Technology

Serhii MYKHALIUK,
Student
myhaluk@kibit.edu.ua
Zhytomyr Branch
Kyiv Institute of Business and Technology
Zhytomyr, Ukraine

AMBITIONS AND EXPECTATIONS: YOUTH ON THE PATH OF CAREER GROWTH

The article examines the hopes of young people regarding employment, views and priorities, advantages and disadvantages of ambitious youth who seek stable earnings and interesting work, which will ensure self-realization, revealing potential in professional activity.

Youth is a socio-demographic group of people from adolescence to the beginning of adulthood, which is at the stage of active physical, psychological and social development; is important to the state, as it is the future workforce, leader and innovator, because fresh views, energy, adaptability bring new ideas necessary for progress and development; often appears more technically savvy in mastering modern technologies, which makes her valuable in today's fast-changing world; ready to take risks, eager for change and flexible in organizing work. These traits allow you to explore various career paths, take advantage of new opportunities and contribute to the development and prosperity of society at the time of personality formation, professional self-determination and building plans. Therefore, the path of young people is not only to get a job, but also to build a full-fledged and purposeful career. By taking advantage of opportunities, staying true to yourself, exploring new horizons, prioritizing continuous learning, and protecting your personal well-being, you can navigate the complexities of the professional world with confidence and resilience. Although there may be challenges and uncertainties, the path to achieving your career goals depends not only on whether the goal is achieved, but also on the lessons that can be learned along the way. Thanks to determination, perseverance and a desire for development, young people have the opportunity to shape their future and make a significant contribution to the world around them.

Keywords: *employment, continuous learning, networking, innovation, mentoring, practical experience.*

Вступ

Коли студенти готуються до виходу на ринок праці, то мають різні очікування і побоювання щодо своїх майбутніх перспектив. Оскільки ринок постійно розвивається під впливом технологічного прогресу, економічних зрушень та суспільних змін, цілком природно цікавитись тим, що чекає попереду. Перехід від навчання до працевлаштування є ключовим моментом у житті кожного, позначений хвилюванням – це передчуття початку кар'єрного шляху, який відповідає пристрастям й інтересам, пропонує можливості для особистісного зростання, фінансової стабільності та професійної реалізації, але водночас викликає занепокоєння щодо викликів і невизначеності.

Мета статті – проаналізувати амбіції та очікування студентства щодо ринку праці, аби краще задовольнити потреби молоді й допомогти ефективніше зорієнтуватися на етапі переходу від навчання до працевлаштування.

Методи та матеріали

Задля висвітлення теми було проведено інтерв'ю із респондентами з різним академічним досвідом, проаналізовано опитування та дослідження, присвячені студентським перспективам на ринку праці. Поєднавши дані, зроблено всебічний огляд амбіцій та очікувань студентів щодо майбутньої кар'єри.

Результати

Молодь – соціально-демографічна група людей від підліткового віку до початку дорослого життя, котра перебуває на етапі активного фізичного, психологічного і соціального розвитку; має важливе значення для держави, оскільки є майбутньою робочою силою, лідером та інноватором, адже свіжі погляди, енергія, адаптивність приносять нові ідеї, необхідні для прогресу та розвитку; часто постає більш технічно підкованою в опануванні модерних технологій, що робить її цінною в сучасному світі, який швидко змінюється; готова ризикувати, прагне змін і гнучка в організації роботи. Ці риси дозволяють досліджувати різноманітні кар'єрні шляхи, використовувати нові можливості та робити свій внесок у розвиток і процвітання суспільства у час формування особистості, професійного самовизначення та побудови планів.

Від початку молодша генерація просякнута очікуваннями з різних боків – родина, заклади освіти, соціум, а сподівання – в досягненні академічних успіхів, отриманні престижної роботи та швидкого кар'єрного росту. Батьки й педагоги наголошують на важливості вищої освіти, часто ототожнюючи успішне навчання з майбутньою фінансовою стабільністю і соціальним статусом. Тож молодь виходить на ринок праці з великими очікуваннями щодо своєї кар'єри. Проте реальність відрізняється від очікувань. Попит на посади початкового рівня перевищує пропозицію, що призводить до інтенсивної конкуренції. Багато молодих спеціалістів виявляють, що їхня перша робота не відповідає кваліфікації чи прагненням. Розрив між очікуваннями та дійсністю стає джерелом стресу, впливає на психічне здоров'я і загальний добробут. Незважаючи на ці виклики, амбіції молоді залишаються рушійною силою її кар'єрної траєкторії,

підживлюють бажання впроваджувати інновації, досягати успіху та робити значущий внесок в обрану сферу діяльності. Сучасне юнацтво характеризується сильним почуттям мети і прагненням до результативної роботи – не задовольняється гарантією зайнятості, а шукати особисту самореалізацію, що відповідає цінностям. Сьогодні більшість прагне торувати власний шлях, використовуючи технології та цифрові платформи, щоб розпочати бізнес або займатися фрілансом – тенденція до гігової економіки, де високо цінуються гнучкість і автономія. Можливість працювати віддалено й мати доступ до глобальних ринків ще більше розширила горизонти для амбітних фахівців.

Успішне просування кар'єрою вимагає збалансувати свої очікування з практичними міркуваннями. Побудова кар'єри є поступовим процесом, який передбачає безперервний розвиток умінь, навичок і адаптивність. Молоді фахівці повинні бути готові до навчання впродовж усього життя, щоб залишатися актуальними на ринку праці, який постійно змінюється, набувати нових знань, відстежувати галузеві тенденції та бути відкритим до різноманітних кар'єрних звершень. Наставництво і нетворкінг відіграють вирішальну роль на цьому шляху. Досвідчені наставники надають цінну інформацію та підтримку. Нетворкінг, онлайн і офлайн, дозволяє налагоджувати стосунки, відкривати нові можливості та знайомитися з різними кар'єрними шляхами.

Роботодавці та заклади освіти також відіграють ключову роль. Компанії, які пропонують ефективні програми стажування та чіткі етапи зростання, мають більше шансів залучити й утримати молоді таланти. Водночас навчальні заклади повинні узгоджувати програми з потребами індустрії, гарантуючи, що випускники володіють навичками, необхідними на ринку праці. Важливим є створення інклюзивного і сприятливого робочого середовища. Молоді фахівці цінують різноманітність, справедливість, інклюзивність. Роботодавці, які надають пріоритет добробуту працівників, балансу між роботою та особистим життям краще відповідають очікуванням і амбіціям юнацтва.

Шукаючи роботу, молодь часто стикається з такими проблемами:

- Обмежений досвід та навички адаптації до професійного середовища.
- Соціальна незрілість і відчуття незахищеності.
- Невідповідність між первинною роботою та рівнем професійної освіти.
- Високі очікування роботодавців щодо професійних компетенцій.
- Невідповідність між очікуваннями роботодавців і реальними обов'язками на роботі.
- Низька зарплата, яку пропонують фірми та компанії. Це питання є особливо актуальним, адже проблема безробіття загострилася через війну (внутрішні переселенці, еміграція, безробіття). Хоча внутрішній ринок праці покращився завдяки адаптації бізнесу до суворих реалій, значні виклики залишаються. Компанії та працівники знайшли способи відновити роботу на нових місцях, але поточна ситуація з працевлаштуванням показує проблеми з пошуком стабільної та добре оплачуваної роботи.

Уряд запровадив програму «єРобота» для підтримки громадян під час війни, зосередившись на зайнятості та економічній стабільності, аби сприяти створенню робочих місць і надавати фінансову підтримку фізичним та юридичним особам, пропонуючи гранти підприємцям і малому бізнесу, щоб допомогти розпочати або розширити діяльність (фінансування навчання, обладнання та інших необхідних ресурсів). Заявники повинні подати детальний бізнес-план і продемонструвати потенціал для створення робочих місць, внеску в місцеву економіку. Ініціатива, надаючи фінансову допомогу, сприяє зниженню рівня безробіття і стимулює економічне зростання, підтримує підприємства, заохочує інновації та стійкість щодо економічних потрясінь через війну, забезпечує послуги з пошуку роботи. Програма сприяє створенню робочих місць, забезпечуючи стабільне джерело доходу для багатьох українців, тим самим підтримуючи економіку нашої країни.

Важливим заходом під час війни є переміщення підприємств із зон конфлікту в безпечніші регіони, що передбачає досягнення низки цілей:

- Уряд надає логістичну підтримку і фінансові стимули для переміщення підприємств із зон підвищеного ризику в безпечніші регіони (допомога з транспортуванням, пошуком нових приміщень, відновленням діяльності).
- Переміщення підприємств гарантує: бізнес може продовжувати працювати, зберігає робочі місця та підтримує економічну активність, запобігаючи краху місцевої економіки на територіях, що постраждали через війну.
- Стабілізація життя людей, які можуть переїхати разом зі своїми компаніями у безпечніші регіони. Переміщення допомагає захистити засоби до існування тисяч працівників та їхніх родин, підтримує функціонування ланцюгів постачання і місцевої економіки, що має вирішальне значення для загальної стійкості національної економіки.

Сайти з пошуку роботи – онлайн-платформи, які допомагають людям знайти роботу, публікуючи вакансії від різних компаній в одному місці, забезпечують легкий доступ до широкого спектру можливостей працевлаштування в різних галузях і регіонах, дозволяють користувачам шукати роботу за певними критеріями (посада, місцезнаходження, діапазон заробітної плати), надають інструменти для створення і завантаження резюме, безпосереднього подання заявок на роботу й отримання сповіщень про вакансії, пропонують кар'єрні ресурси (поради щодо написання резюме, підготовки до співбесіди). Сьогодні ключовими сайтами пошуку роботи в Україні є такі:

- ✓ Work.ua – платформа пошуку роботи, яка пропонує широкий вибір вакансій у різних галузях, надає зручні фільтри пошуку, огляди компаній, статистику заробітної плати, допомагаючи шукачам роботи приймати зважені рішення, дає поради щодо складання резюме, аналіз галузевих тенденцій, що передусім корисно для молодих спеціалістів.
- ✓ Rabota.ua – портал, який містить великий список вакансій та профілі компаній, розширені параметри пошуку, сповіщення про роботу і ресурси для кар'єри, статті та поради щодо підготовки до співбесіди, планування кар'єри, підвищення кваліфікації.

- ✓ Jooble – агрегатор пошуку вакансій, який збирає оголошення з різних рекламних дошок і веб-сайтів компаній, дозволяє користувачам шукати за ключовим словом, місцем розташування, типом, пропонує сповіщення електронною поштою про нові оголошення, має широке охоплення.
- ✓ LinkedIn стає дедалі популярнішим в Україні для професійного спілкування і пошуку роботи, пропонує списки вакансій, інформацію про компанії, професійні мережі й навчальні ресурси. Молоді лідери можуть створити свій особистий бренд, зв'язатися з лідерами галузі та отримати доступ до безлічі навчальних матеріалів для вдосконалення своїх навичок.
- ✓ Djinni.co спеціалізується на роботах у сфері ІТ. Платформа пропонує анонімний пошук роботи, що дозволяє кандидатам отримувати пропозиції про роботу без публічного розміщення резюме. Ідеальна для молодих ІТ-спеціалістів, які хочуть досліджувати можливості непомітно та знаходити ролі, відповідні їхнім навичкам і прагненням.

Сьогодні ефективний пошук роботи – це багатогранний підхід, який поєднує нетворкінг, практичний досвід і цифрові платформи. Вкрай важливо вивчити альтернативні шляхи, які максимізують можливості та покращують перспективи на конкурентному ринку праці.

Варто виокремити ефективні стратегії пошуку роботи, а саме:

- ✓ Нетворкінг – один із найефективніших способів пошуку вакансії, оскільки багато посад заповнюються за рекомендаціями. Молодь повинна відвідувати галузеві заходи, приєднуватися до професійних асоціацій та брати участь в онлайн-спільнотах, пов'язаних з їхньою сферою діяльності.
- ✓ Отримання практичного досвіду. Стажування і волонтерство покращить резюме та надасть цінну інформацію про галузь. Багато компаній в Україні пропонують програми стажування, що передбачають повну зайнятість. Волонтерство допоможе побудувати мережу і продемонструвати прихильність до соціальних справ.
- ✓ Ярмарки вакансій, які часто проводять заклади освіти та професійні організації, забезпечують прямий доступ до потенційних роботодавців і дозволяють шукачам роботи дізнатися про різні компанії та галузі, є чудовою можливістю для молоді налагодити зв'язки.
- ✓ Багато компаній розміщують вакансії на своїх веб-сайтах. Подаючи заявку безпосередньо через ці портали, можна обійти конкуренцію на більших біржах вакансій. Потрібно вивчати компанії, які цікавлять, регулярно перевіряти сторінки на наявність нових вакансій.
- ✓ Окрім LinkedIn, Facebook, Instagram і Telegram є корисними для пошуку роботи. Приєднання до груп, пов'язаних із вакансіями, стеження за сторінками компанії допоможуть отримувати своєчасні оновлення про посади та новини галузі.

Доречно визначити п'ять ключових порад для молоді, кожна з яких пропонує цінну інформацію та стратегії для досягнення успіху. Від використання будь-якої можливості до пріоритету особистого благополуччя – ці принципи

слугують дороговказом, який освітлює шлях до досягнення своїх прагнень та реалізації потенціалу:

- A. Не цуратися будь-якої роботи. Незалежно від того, наскільки маленьким чи буденним здається завдання, потрібно підходити до нього з ентузіазмом і відданістю. Кожна можливість (стажування, робота на неповний робочий день, волонтерство) дає цінний досвід і знання. Погоджуючись на нові виклики, можна здобути цінні навички, розширити коло спілкування, закласти міцний фундамент для кар'єрного зростання.
- B. Не зважати на оточення. Хоча важливо дослухатися до порад, але кар'єрний шлях визначає сама людина. Потрібно довіряти своїм інстинктам, цінностям і прагненням, не дозволяти зовнішньому тиску чи очікуванням відвернути від того, що захоплює і приносить задоволення. Необхідно зосередитись на цілях і не боятися торувати унікальний шлях, навіть якщо він відрізняється від загальноприйнятого.
- C. Шукати іншу роботу, доки працюєте. Поки людина набуває досвіду на поточній роботі, варто не соромитися вивчати інші можливості, які краще відповідають довгостроковим кар'єрним цілям. Нетворкінг, відвідування галузевих заходів та отримання інформації про вакансії допоможуть знайти нові шляхи для кар'єрного зростання та реалізувати їх.
- D. Безперервне навчання. Сучасний ринок праці вимагає постійного вдосконалення умінь, знань і навичок, аби залишатися конкурентоспроможним. Доцільно скористатися перевагами формальної освіти, програмами професійного розвитку, семінарів та онлайн-курсів. Інвестуючи у навчання та розвиток, можна підвищити свою цінність і відкрити нові можливості для кар'єрного зростання.
- E. Здоров'я у пріоритеті. Важливо зберігати фізичне і ментальне благополуччя, підтримувати здоровий баланс між роботою та особистим життям, регулярно займаючись спортом, вживаючи поживну їжу, практикуючи техніки управління стресом. Необхідно пам'ятати, що здоров'я – найцінніший актив, а турбота про себе не лише покращить загальну якість життя, але й підвищить продуктивність і ефективність праці.

Висновок

Отже, шлях молоді полягає не лише в отриманні роботи, а й у побудові повноцінної та цілеспрямованої кар'єри. Використовуючи всі можливості, залишаючись вірними собі, досліджуючи нові горизонти, надаючи пріоритет безперервному навчанню і захищаючи особисте благополуччя, можна впевнено орієнтуватися у складнощах професійного світу. Звісно, будуть виклики і сумніви, однак підкорення кар'єрних вершин залежить не лише від того, чи вдасться досягти мети, але й від уроків, які можна засвоїти на цьому шляху.

Завдяки рішучості, наполегливості та прагненню до розвитку молодь може формувати своє майбутнє та робити значущий внесок у світ навколо себе.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Апатія, професійне вигорання, завищені очікування та конфлікт поколінь: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswcu>.
2. Від перспективи до реалізації: молодь Донеччини на шляху до успішної кар'єри: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswcg>.
3. Кар'єрне зростання: види та характеристика: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswch>.
4. Клименко, Ю. (2022). Особливості кар'єрних орієнтацій студентів. ПНПУ В.Г. Короленка, 1.105. URL: <http://surl.li/tswck>.
5. Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswdj>.
6. Особливості працевлаштування молоді: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswcz>.
7. Питання працевлаштування молоді та шляхи їх вирішення: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswct>.
8. Поради тим, хто починає будувати кар'єру в молодості: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswcc>.
9. Процес розвитку кар'єри: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswcn>.
10. Смерека, Б. (2021) Проблеми працевлаштування молоді в Україні. УжНУ. URL: <http://surl.li/tswdl>.
11. Українські компанії намагаються якомога раніше залучити молодь до роботи: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswdp>.
12. Шлях до нової роботи: як держава допомагає працевлаштуватися українцям у часи війни: вебсайт. URL: <http://surl.li/tswdd>.
13. Як вгамувати кадровий голод: меню для роботодавців: вебсайт. URL: <http://surl.li/rcimt>.
14. Future of Work 2030: як підготуватись до змін в Україні: вебсайт. URL: <http://surl.li/pzazn>.

REFERENCES:

1. Apatia, profesiine vyhorannia, zavyshcheni ochikuvannia ta konflikt pokolin: vebsait. URL: <http://surl.li/tswcu>. [in Ukrainian]
2. Future of Work 2030: yak pidhotuvatys do zmin v Ukraini: vebsait. URL: <http://surl.li/pzazn>.
3. Karierne zrostannia: vydy ta kharakterystyka: vebsait. URL: <http://surl.li/tswch>. [in Ukrainian]
4. Klymenko, Yu. (2022). Osoblyvosti kariernykh orientatsii studentiv. PNPV V.H. Korolenka, 1.105. URL: <http://surl.li/tswck>. [in Ukrainian]
5. Molodizhnyi sehment rynku pratsi Ukrainy v period povnomasshtabnoi viiny: vebsait. URL: <http://surl.li/tswdj>. [in Ukrainian]
6. Osoblyvosti pratsevlashtuvannia molodi: vebsait. URL: <http://surl.li/tswcz>.
7. Porady tym, khto pochynaie buduvaty kariery v molodosti: vebsait. URL: <http://surl.li/tswcc>. [in Ukrainian]
8. Protses rozvytku kariery: vebsait. URL: <http://surl.li/tswcn>. [in Ukrainian]

9. Pytannia pratsevlashtuvannia molodi ta shliakhy yikh vyrishennia: vebsait. URL: <http://surl.li/tswct>. [in Ukrainian]
10. Shliakh do novoi roboty: yak derzhava dopomahaie pratsevlashtuvatysia ukrainsiam u chasy viiny: vebsait. URL: <http://surl.li/tswdd>. [in Ukrainian]
11. Smereka, B. (2021) Problemy pratsevlashtuvannia molodi v Ukraini. UzhNU. URL: <http://surl.li/tswdl>. [in Ukrainian]
12. Ukrainski kompanii namahaiutsia yakomoha ranishe zaluchyty molod do roboty: vebsait. URL: <http://surl.li/tswdp>. [in Ukrainian]
13. Vid perspektyvy do realizatsii: molod Donechchyny na shliakhu do uspishnoi kariery: vebsait. URL: <http://surl.li/tswcg>. [in Ukrainian]
14. Yak vhamuvaty kadrovyi holod: menu dlia robotodavtsiv: vebsait. URL: <http://surl.li/rcimt>. [in Ukrainian]

Отримано редакцією / Received: 10.09.24

Прорецензовано / Revised: 20.09.24

Схвалено до друку / Accepted: 04.10.24